

11 Οκτωβρίου 2017
Αριθμ. Πρωτ.: 230072/44297/2017

Πληροφορίες: Αντωνίνα Παπαθανάσογλου

ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ
ΔΗΜΑΡΧΟ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ
κ. Εμμανουήλ Καρρά
Μεγ. Αλεξάνδρου 26
63200 Νέα Μουδανιά

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ Π.Ε. ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
Κ. ΓΙΩΡΓΟ ΙΩΑΝΝΗ
Διοικητήριο
63100, Πολύγυρος Χαλκιδικής

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΧΩΡΙΚΟΥ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
Καθ. Ρωσίδα 11
54008 Θεσσαλονίκη
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΕΑΠΖ
Στρωμνίτσης 53,
542 48 Θεσσαλονίκη

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
Τμήμα Περιβάλλοντος & Υδροοικονομίας
Διοικητήριο
63100 Πολύγυρος Χαλκιδικής

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΥΔΑΤΩΝ
Λεωφ. Γεωργικής Σχολής 32,
ΤΚ 55134 Θεσσαλονίκη

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΓΡΑΦΕΙΟ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
Διοικητήριο
63100 Πολύγυρος Χαλκιδικής

ΥΠΕΝ
Δ/ΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ &
ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ
Πατησίων 147
Αθήνα

**Θέμα: Ζητήματα προστασίας του υγροβιότοπου «Έλος Μοίρας» στον Δήμο Ν. Προποντίδας
Χαλκιδικής**

Αξιότιμοι κύριοι,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος και το ν.3094/2003 εξετάζει, όπως ήδη γνωρίζετε, αναφορά *** σχετικά ζητήματα που αφορούν την προστασία του υγροβιότοπου «Έλος Μοίρας» ή «Σαχάρα» στον Δήμο Ν. Προποντίδας.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο της διαμεσολάβησής μας λάβαμε το υπ' αριθμ. πρωτ.: 284781/2383/17.07.17 έγγραφο από το Τμήμα Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας Π.Ε. Χαλκιδικής, καθώς και το υπ' αριθμ. πρωτ.: 25656/07.09.17 έγγραφο από τη Δ/ση Ποιότητας Ζωής, Καθαριότητας & Περιβάλλοντος του Δήμου Νέας Προποντίδας.

Με το πρώτο εκ των εγγράφων το Τμήμα Περιβάλλοντος & Υδροοικονομίας της Π.Ε. Χαλκιδικής μας ενημέρωσε ότι αφενός για έργα και δραστηριότητες στην περιοχή δεν απαιτείται ΑΕΠΟ ή ΠΠΔ, αφετέρου, εφόσον η περιοχή δεν εντάσσεται στο δίκτυο Natura, τα αναφερόμενα στο έγγραφο του Συνηγόρου το Πολίτη δεν περιλαμβάνονται στις αρμοδιότητες της υπηρεσίας.

Στο δεύτερο έγγραφο από τον Δήμο Προποντίδας αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: 1) Με δεδομένη τη μεγάλη τουριστική κίνηση στην περιοχή και την αναγκαιότητα τοποθέτησης τροχοφόρων κοντά στην παραλία, καθίσταται ανέφικτο για τον Δήμο να επιβάλλει περιορισμό στο πάρκινγκ, 2) Για το θέμα της αποτροπής εισόδου τροχοφόρων στην επίμαχη περιοχή, επισημαίνεται ότι αυτή έχει παραχωρηθεί στον Δήμο και αποτελεί δημοτική έκταση και ως εκ τούτου δεν είναι δυνατόν να τοποθετηθεί οποιαδήποτε οριζόντια και κατακόρυφη οδοσήμανση (ή σχετικές απαγορευτικές πινακίδες) εντός της ιδιοκτησίας τους Δήμου και 3) Οι κάδοι απορριμμάτων έχουν μεταφερθεί από την περιοχή.

A. Ως προς το έγγραφο της Δ/σης Υδροοικονομίας & Περιβάλλοντος:

Με βάση τα ανωτέρω, θα θέλαμε να σας υπενθυμίσουμε ότι με το υπ' αριθμ. πρωτ.: 230072/28129/29.06.17 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη, δεν ζητούταν ενημέρωση για την έγκριση οιασδήποτε ΑΕΠΟ ή ΠΠΔ δεδομένου ότι οι εργασίες που καταγγέλθηκαν στην Αρχή αφορούσαν το φρεζάρισμα της αμμουδιάς, την επίχωση κοίτης ρέματος, καθώς και την ανάγκη απομάκρυνσης κάδου απορριμμάτων. Περαιτέρω, τίθεντο ζητήματα σχετικά, τόσο με τη διατήρηση του υδροβιότοπου, όσο και με την προστασία του ρέματος. Πιο συγκεκριμένα από τη Δ/ση Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας ζητούσαμε τα ακόλουθα: «Η Δ/ση Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας της Περιφέρειας Χαλκιδικής να προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες για τη διαπίστωση της τυχόν περιβαλλοντικής υποβάθμισης, όπως αυτή περιγράφεται στην καταγγελία, και στην επιβολή των αναλογούντων κυρώσεων στους υπαίτιους. Επίσης, παρακαλούμε να έχουμε ενημέρωση για την κατάσταση του υδατορέματος, ιδίως στην επίμαχη παράκτια περιοχή, και συγκεκριμένα να θέλαμε να γνωρίσουμε εάν διαπιστώνεται καταστροφή της κοίτης του».

Ο Συνήγορος του Πολίτη γνωρίζει ότι η περιοχή δεν έχει ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000, **γεγονός το οποίο αφενός δεν αναιρεί την ανάγκη της περιβαλλοντικής της προστασίας, αφετέρου δεν συνεπάγεται λιγότερες διοικητικές αρμοδιότητες/ υποχρεώσεις, στις περιπτώσεις που διαπιστώνονται βλαπτικές, για το περιβάλλον, επεμβάσεις.** Προς άρση οιασδήποτε παρανόησης θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι η προστασία των υδροβιοτόπων, των ρεμάτων ή και του αιγιαλού, όπως και πολλών άλλων στοιχείων του περιβάλλοντος, δεν πραγματοποιείται μόνο με την ένταξή τους στο δίκτυο Natura 2000. Αντιθέτως, και ανεξάρτητα από το εάν έχει πραγματοποιηθεί τέτοια ένταξη, υπάρχει ευθεία προστασία αυτών των στοιχείων απορρέουσα, προφανώς, από τις διατάξεις του άρθρ. 24 παρ. 1 του Συντάγματος, αλλά και από την ειδικότερη νομοθεσία για την προστασία κάθε επιμέρους περιβαλλοντικού στοιχείου.

Με βάση τα ανωτέρω κρίνουμε αναγκαίο να επαναληφθούν και να τονιστούν τα κάτωθι:

1) Περί προστασίας ρεμάτων, όπως προκύπτει, από σχετική Νομολογία του ΣτΕ, **τα υδατορέματα θεωρούνται στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος και θα πρέπει να διατηρούνται στη φυσική τους κατάσταση, αποκλειόμενης κάθε εργασίας επιχώσεως ή κάλυψης τους,** ενώ επιτρέπεται η εκτέλεση μόνο των απολύτως αναγκαίων έργων διευθέτησης της κοίτης και των πρανών, για τη διασφάλιση της ελεύθερης ροής των υδάτων (ΣτΕ2873/2000, 2669/2001, 2656/1999, 3849/2006, Ολομ262/2003 κ.α.).

2) Το άρθρ. 18 παρ. 1 του ν. 1650/86, ως ισχύει, ορίζει: «Η βιοποικιλότητα, η φύση και το τοπίο προστατεύονται και διατηρούνται, ώστε να διασφαλίζονται οι φυσικές διεργασίες, η αποδοτικότητα των φυσικών πόρων, η ισορροπία και η εξέλιξη των οικοσυστημάτων, καθώς και η ποικιλομορφία, η ιδιαιτερότητα ή η μοναδικότητα των συνιστωσών τους. Αντικείμενα προστασίας και διατήρησης αποτελούν επίσης τα σημαντικά είδη της αυτοφυούς χλωρίδας, στα οποία συμπεριλαμβάνονται τα άγρια είδη και είδη συγγενή των καλλιεργούμενων ειδών, της άγριας πανίδας, των αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων και άλλων ομάδων οργανισμών».

3) Βάσει του άρθρου 1, παρ. 1 και άρθρο 2, παρ. της σύμβασης Ραμσάρ¹: «Για το σκοπό της παρούσης Συμβάσεως υγράτοποι είναι περιοχές με έλη, βάλτους, ποάινθρακες ή ύδατα, φυσικής ή τεχνικής προελεύσεως, μόνιμα ή προσωρινά, όπου το νερό είναι γλυκό, ή υφάλμυρο ή αλμυρό, τρεχούμενο ή στάσιμο, συμπεριλαμβανομένων και εκτάσεων θαλάσσιου ύδατος, του οποίου το βάθος κατά την παλίρροια δεν υπερβαίνει τα έξι μέτρα». Περαιτέρω, σύμφωνα με το αρθρ. 2 παρ. 2 της σύμβασης «Τα όρια κάθε υγράτουπου θα περιγράφονται με σαφή τρόπο, θα σημειώνονται σε χάρτη και μπορούν να περιλαμβάνουν ζώνες παρόχθιες ή παράλιες που συνορεύουν με τους υγράτοπους και νησιά ή υδάτινες εκτάσεις, με βάθος μεγαλύτερο των έξι μέτρων κατά την παλίρροια, που είναι μέσα στους υγράτοπους, ιδιαίτερα όπου αυτοί (νησιά, εκτάσεις) έχουν σημασία σαν οικότοποι υδροβίων».

4) Συμπληρωματικά, στο άρθρο 13 παρ. 4 του ν. 3937/2011 (ΦΕΚ60/Α'/31.03.2011) «Διατήρηση της Βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις», προβλέπονται τα εξής: «Δεν επιτρέπεται η κίνηση μηχανοκίνητων οχημάτων εκτός οδικού δικτύου σε οικολογικά ευαίσθητες εκτάσεις, όπως ενδεικτικά, μόνιμες ή εποχικές λίμνες και **τέλματα και οι ακτές τους, ο αιγιαλός, οι αμμοθίνες, ποτάμια, ρέματα και ρυάκια**, λιβάδια, βοσκότοποι, οι οικότοποι προτεραιότητας του παραρτήματος I της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, καθώς και σε μονοπάτια που βρίσκονται σε τέτοιες περιοχές». Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι σύμφωνα με την κρίση του ΣτΕ (ΣτΕ Επεξ/σια Διατ/των ΤΜ.Ε, 172/1999), οι υδροβιότοποι αποτελούν ουσιώδη στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος, τα οποία συμβάλλουν στην οικολογική ισορροπία και προστατεύονται ευθέως από το άρθρο 24 του Συντάγματος, ανεξαρτήτως του χαρακτηρισμού τους με νομική πράξη.

5) Κατά το άρθρ. 30 παρ. 1 του ν. 1650/86, ως αυτό ισχύει, «Σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που προκαλούν οποιαδήποτε ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος ή παραβαίνουν τις διατάξεις του παρόντος ή των κατ' εξουσιοδότησή του εκδιδόμενων διαταγμάτων ή υπουργικών αποφάσεων ή αποφάσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή της Περιφέρειας, ανεξάρτητα από την αστική ή ποινική ευθύνη, επιβάλλεται ως διοικητική κύρωση πρόστιμο από πεντακόσια (500) μέχρι δύο εκατομμύρια (2.000.000) ευρώ...».

6) Το αρθρ 3 του ΠΔ 148/2009 εντάσσει στην έννοια της περιβαλλοντικής ζημίας τη ζημία σε προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους, ήτοι οποιαδήποτε ζημία έχει σημαντικά δυσμενείς συνέπειες για την επίτευξη ή τη διαφύλαξη της ευνοϊκής κατάστασης διατήρησης αυτών των οικοτόπων ή ειδών. Ως προστατευόμενα είδη λογίζονται τα είδη που αναφέρονται στο άρθρο 4 παρ. 2 της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ ή απαριθμούνται στο Παράρτημα I αυτής ή απαριθμούνται στα Παραρτήματα II και IV της υπ' αριθμ. 33318/3028/1998 κοινής υπουργικής απόφασης που εκδόθηκε σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ, όπως ισχύει. Τονίζεται ότι ο εν λόγω υδροβιότοπος έχει καταγραφεί από το ΕΚΒΥ (GR127088000), και αποτελεί οικότοπο προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας με βάση σχετικές μελέτες που έχουν διεξαχθεί για την περιοχή.

7) Με βάση το ΠΔ 133/2010 «Οργανισμός Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας» και ειδικότερα στο άρθρ. 6: «Διάρθρωση –Αρμοδιότητες Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού» στις αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, η λήψη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος. Κατωτέρω, ειδικευόμενες οι αρμοδιότητες κάθε επιμέρους Τμήματος προβλέπονται τα ακόλουθα **για τα Τμήματα**

¹ Όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία Ν.Δ.191/74, Ν.1751/88 & Ν.1950/91 (ΦΕΚ 350/Α/74, 26/Α/88 & 84/Α/91).

Περιβάλλοντος & Υδροοικονομίας: «Στα Τμήματα Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας των περιφερειακών ενότητων υπάγονται οι αρμοδιότητες του τομέα του περιβάλλοντος, οι οποίες ανάγονται ιδίως στον έλεγχο της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων για δραστηριότητες και έργα, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στη λήψη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος, στην εφαρμογή μέτρων, προγραμμάτων και δράσεων, καθώς και αρμοδιότητες που αφορούν την προστασία και διαχείριση των υδάτων στην περιφερειακή ενότητα». Ως εκ τούτου, πέραν των αρμοδιοτήτων για την τήρηση των Περιβαλλοντικών όρων από δραστηριότητες και έργα, η εν λόγω υπηρεσία έχει ευθεία αρμοδιότητα για την προστασία του περιβάλλοντος και την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων.

Εξάλλου και με το άρθρ. 186 του ν. 3258/10 προβλέπεται μεταξύ των αρμοδιοτήτων του Τομέα Έργων - Χωροταξίας – Περιβάλλοντος των Περιφερειών, η επιβολή προστίμων για θέματα προστασίας περιβάλλοντος, κατά τις προβλέψεις των άρθρων 30 του ν. 1650/1986 και 4 του ν. 3010/2002.

8) Σε κάθε περίπτωση και εφόσον η Δ/ση Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας έκρινε ευατήν ως αναρμόδια, όφειλε με βάση το άρθρ. 4 παρ. 1α του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας να παραπέμψει το ζήτημα στην αρμόδια υπηρεσία, εντός 3 ημερών, γεγονός που δεν έλαβε χώρα.

Β. Ως προς το έγγραφο της Δ/σης Ποιότητας Ζωής, Καθαριότητας & Περιβάλλοντος του Δήμου Νέας Προποντίδας:

1) Με βάση το αρθρ. 966 του ΑΚ το δικαίωμα στην κοινή χρήση αποτελεί ιδιόρρυθμο δικαίωμα που απορρέει από την προσωπικότητα του ανθρώπου και η απόλαυση του πράγματος απ' όλους πρέπει να είναι σύμφωνη με τον προορισμό των κοινοχρήστων. Ο προορισμός ενός κοινοχρήστου πράγματος προκύπτει είτε από τα κοινωνικά ή τοπικά ήθη, είτε ορίζεται από το νόμο. Ο αποκλεισμός κοινοχρήστου πράγματος δεν επιτρέπεται, καθώς συνεπάγεται την αναίρεση της φύσης του, ενώ η κοινή χρήση αποτελεί όχι μόνο νομική, αλλά και πραγματική κατάσταση. Ωστόσο, η έννοια της κοινής χρήσης δεν αποκλείει τη λήψη μέτρων από τη Διοίκηση, τα οποία μπορούν, ενδεχομένως, να επιφέρουν περιορισμό αυτής, εφόσον τα μέτρα αυτά λαμβάνονται για λόγους δημοσίου συμφέροντος και δεν επάγονται αναίρεση της κοινής χρήσης². Η Διοίκηση, δηλαδή, έχει υποχρέωση να διασφαλίζει την κοινή χρήση, σύμφωνα με τον σκοπό κάθε κοινοχρήστου, ενώ η παράλειψη των κατάλληλων διοικητικών μέτρων μπορεί να αποτελέσει ακυρωτική διαφορά.

2) Κατά το άρθρο 967 του Αστικού Κώδικα «Κοινής χρήσης είναι ιδίως τα νερά με ελεύθερη και ανέμη ροή, οι δρόμοι, οι πλατείες, οι γιαλοί, τα λιμάνια και οι όρμοι, οι όχθες πλεύσιμων ποταμών, οι μεγάλες λίμνες και οι όχθες τους», ενώ σύμφωνα με το άρθρο 966 «Πράγματα εκτός συναλλαγής είναι τα κοινά σε όλους, τα κοινοχρήστα και τα προορισμένα για την εξυπηρέτηση δημόσιων, δημοτικών, κοινοτικών ή θρησκευτικών σκοπών». Σε περίπτωση διατάραξης αυτής της ωφέλειας προσβάλλεται το δικαίωμα στην προσωπικότητα κατά τα άρθρο 57 του ΑΚ. Ακολούθως, με το άρθρο 1, παρ. 1 του ν. 4042/2012 (ΦΕΚ 13/Α'/24.02.2012), θεσπίζονται αποτρεπτικές, αποτελεσματικές και αναλογικές κυρώσεις, μέσω του ποινικού δικαίου, για τις περιπτώσεις που προκαλείται ή ενδέχεται να προκληθεί ρύπανση ή υποβάθμιση του περιβάλλοντος, με σκοπό τη διασφάλιση της αποτελεσματικής ποινικής προστασίας του.

3) Κατά το άρθρ. 968 ΑΚ τα κοινοχρήστα πράγματα αν δεν ανήκουν στο δήμο ή την κοινότητα, ανήκουν στο δημόσιο. Από την άλλη, πολλά περιβαλλοντικά αγαθά αποτελούν αντικείμενο ιδιωτικού δικαιώματος κυριότητας. Αυτά τα αγαθά λογίζονται ως «οιονεί κοινοχρήστα» πράγματα, δεδομένου ότι παρά τον ιδιωτικό χαρακτήρα τους, χάρη στην οικολογική τους αξία, υπηρετούν ταυτόχρονα την «κοινή ωφέλεια», έννοια ενυπάρχουσα στην ευρύτερη έννοια της κοινοχρησίας³. Η

² Αστικός Κώδικας – Κατ' άρθρο ερμηνεία, Τόμος V, Απόστολος Γεωργιάδης – Μιχαήλ Σταθόπουλος, Εμπράγματο Δίκαιο (άρθρα 947 – 1117), Εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλας, σελ. 114-122.

³ Αθανάσιος Παπαθανασόπουλος, «Η κυριότητα στα περιβαλλοντικά αγαθά», <https://dasarxeio.com/2016/12/18/0201/>

νομολογία δέχεται ότι η απόλαυση των ωφελημάτων των ιδιωτικών περιβαλλοντικών αγαθών, αποτελεί έκφανση του δικαιώματος της προσωπικότητας.

4) Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 2793/12 απόφαση του ΣτΕ: «Επειδή, τα κοινόχρηστα πράγματα, στα οποία, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 967 του Αστικού Κώδικα, 1 και 5 του αν. ν. 2344/1940 (Α' 154) και 2 του ν. 2971/2001 (Α' 285), περιλαμβάνονται ο αιγιαλός και η παραλία, ανήκουν στη δημόσια κτήση και προορίζονται για την άμεση εξυπηρέτηση δημοσίου σκοπού, ο οποίος συνίσταται στην κοινοχρησία τους. Με το δε άρθρο 970 του Αστικού Κώδικα τίθεται βασικός κανόνας του δημοσίου δικαίου κατά τον οποίο η, επί τη βάσει των κατ' ιδίαν διατάξεων, παραχώρηση από την διοικητική αρχή σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιαιτέρων δικαιωμάτων σε κοινόχρηστα πράγματα είναι νόμιμη μόνον εάν και εφ' όσον, και μετά την παραχώρηση των εν λόγω δικαιωμάτων, εξακολουθεί να εξυπηρετείται ή τουλάχιστον να μην αναιρείται η κατά τον προορισμό του πράγματος κοινή χρήση αυτού (ΣτΕ Ολομ. 394/1963, 1377/1971, 2799/1972, 61/1974, 1467/1990, 891-895/2008, ΣτΕ 2696/1980, 2188/1982, 4807/1984, 386/1989, 1708/1995, 2685/2010)».

5) Κατά το άρθρ. 29 παρ. 1 του ν. 2971/01: «Όποιος χωρίς άδεια ή με υπέρβαση αυτής ή με άδεια που εκδίδεται κατά παράβαση του νόμου αυτού επιφέρει στον αιγιαλό, την παραλία, τη θάλασσα, τον πυθμένα, τη ζώνη λιμένα, τη μεγάλη λίμνη, πλεύσιμο ποταμό, όχθη ή παρόχθια ζώνη μεγάλης λίμνης ή πλεύσιμο ποταμού οποιαδήποτε μεταβολή με την κατασκευή, τροποποίηση ή καταστροφή έργων ή του εδάφους ή του πυθμένα με τη λήψη χώματος, λίθων ή άμμου ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπο, ανεξάρτητα αν με τον τρόπο αυτόν επήλθε ζημιά σε οποιονδήποτε, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και με τα πρόστιμα που επιβάλλονται διοικητικά σύμφωνα με την παράγραφο 23 του άρθρου 3 του Ν. 2242/1994, που εφαρμόζεται κατά τα λοιπά...»

Από όλα τα ανωτέρω, τόσο σχετικά με το ζήτημα της στάθμευσης οχημάτων στην παραλία, όσο και σχετικά με την προστασία του υδροβιότοπου από εκσκαφές – επιχώσεις – κίνηση τροχοφόρων, θα θέλαμε να επισημάνουμε τα κάτωθι:

1. Η προστασία των κοινοχρήστων χώρων ιδιοκτησίας του Δήμου, ανήκει στην αρμοδιότητα αυτού, ο οποίος οφείλει να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να τους προστατεύσει. Από τη στιγμή που στην περιοχή υφίσταται υδροτοπικό σύστημα επίσημα καταγεγραμμένο από το ΕΚΒΥ (GR127088000), το οποίο και αποτελεί οικοτόπο προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας με βάση σχετικές μελέτες που έχουν διεξαχθεί για την περιοχή⁴, ο Δήμος πρέπει να λάβει όλα τα απαιτούμενα μέτρα για τη διαφύλαξη και προστασία του, αποτρέποντας οιοσδήποτε ενέργειες δύνανται να διαταράξουν την ισορροπία του οικοσυστήματος και να απομειώσουν την περιβαλλοντική του αξία. Το γεγονός ότι δεν εντάσσεται στο δίκτυο Natura 2000, σε καμία περίπτωση δεν καθιστά λιγότερο επιτακτικές τις ενέργειες του Δήμου και των λοιπών υπηρεσιών για την προστασία του. Υπενθυμίζουμε ότι με βάση το άρθρ. 4 του ΠΔ 148/2009 περί περιβαλλοντικής ευθύνης, η υποβάθμιση των οικοτόπων ειδών θεωρείται περιβαλλοντικό αδίκημα και ο υπεύθυνος, ανεξαρτήτως υπαιτιότητας, οφείλει να λαμβάνει τόσο αποτρεπτικά μέτρα όσο και μέτρα αποκατάστασης⁵.

⁴ Ειδική Έκθεση Υγρότοπος «Σαχάρα» («Έλος Μοίρας») Χαλκιδικής, Θεσσαλονίκη 2016.

⁵ Άρθρ. 4 παρ 1 «Το παρόν διάταγμα εφαρμόζεται: α) στην περιβαλλοντική ζημία και σε οποιαδήποτε άμεση απειλή τέτοιας ζημίας, που προκαλείται από την άσκηση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων που απαριθμούνται στο Παράρτημα ΙΙΙ του άρθρου 21, ανεξάρτητα από υπαιτιότητα του φορέα εκμετάλλευσης β) στην περιβαλλοντική ζημία και σε οποιαδήποτε άμεση απειλή τέτοιας ζημίας που προκαλείται σε προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους, από την άσκηση επαγγελματικών δραστηριοτήτων άλλων από αυτές που απαριθμούνται στο Παράρτημα ΙΙΙ, ανεξάρτητα από υπαιτιότητα του φορέα εκμετάλλευσης».

2. Η ανεξέλεγκτη στάθμευση τροχοφόρων χρήζει αποτροπής με τη λήψη των απαιτούμενων μέτρων και την πρόβλεψη εκ μέρους του Δήμου θέσεων στάθμευσης σε ικανή απόσταση από την παραλία.

Επανερχόμενοι στην προγενέστερη επιστολή της Αρχής, παρακαλούμε, εκ νέου, σε όσες υπηρεσίες ήδη είχαμε απευθυνθεί, αλλά και συναρμόδιες υπηρεσίες για τα ακόλουθα:

1) Η Δ/νση Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας της Περιφέρειας Χαλκιδικής να προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες για τη διαπίστωση της τυχόν περιβαλλοντικής υποβάθμισης, όπως αυτή περιγράφεται στην καταγγελία, και στην επιβολή των αναλογούντων κυρώσεων στους υπαιτίους. Επίσης, παρακαλούμε να έχουμε ενημέρωση για την κατάσταση του υδατορέματος, ιδίως στην επίμαχη παράκτια περιοχή, και συγκεκριμένα θα θέλαμε να γνωρίσουμε εάν διαπιστώνεται καταστροφή της κοίτης του.

2) Η Δ/νση Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Χαλκιδικής παρακαλείται να αποστείλει στην Αρχή τοπογραφικά διαγράμματα στα οποία να εμφανίζεται το υδατόρεμα (Κουρτόρεμα), καθώς και η λεκάνη απορροής του. Επίσης, παρακαλούμε να ενημερωθούμε εάν έχουν γίνει ενέργειες για την οριοθέτησή του. Δεδομένου ότι έχει παρέλθει μεγάλο χρονικό διάστημα από την αποστολή της προηγούμενης επιστολής της Αρχής, χωρίς να έχουμε λάβει έγγραφη απάντησή σας, παρακαλούμε να απαντήσετε στο εν λόγω έγγραφο εντός 30 ημερών από τη λήψη της παρούσας.

3) Ο κ. Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Χαλκιδικής να προβεί στη σύσταση κλιμακίου ΚΕΠΠΕ (άρθρ. 20 ν. 4014/2011) για τη διενέργεια περιβαλλοντικής επιθεώρησης στην εν λόγω έκταση.

4) Το Αυτοτελές Γραφείο Χαλκιδικής της Δ/νσης Δημόσιας Περιουσίας να διενεργήσει τους σχετικούς ελέγχους για την τήρηση των όρων παραχώρησης χρήσης των εκτάσεων του αιγιαλού, επιβάλλοντας τις αναλογούσες κυρώσεις σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης της σχετικής νομοθεσίας στις περιοχές αρμοδιότητάς του (άρθρ. 29 παρ. 1 του ν. 2971/01). Επισημαίνεται ότι παρακαλούμε για την εφαρμογή της οικείας νομοθεσίας (πρωτόκολλα αποβολής – αποζημίωσης – κατεδάφιση ακινήτων και απομάκρυνση κινητών με τη διαδικασία της μεσεγγύησης) τόσο εφόσον διαπιστωθεί κατάληψη δημοσίου χώρου με ακίνητα κατασκευάσματα, όσο και με κινητά πράγματα.

5) Η Δ/νση Υδάτων της Αποκεντρωμένης να μας αποστείλει τα σχετικά τοπογραφικά διαγράμματα που έχει στη διάθεσή της, στα οποία να εμφανίζεται η λεκάνη απορροής του εν λόγω υδατορέματος. Επίσης, παρακαλείται να μας ενημερώσει για την κατάσταση του συστήματος καθώς και για τα μέτρα διαχείρισης της περιοχής, σύμφωνα με το Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας.

6) Η ΠΕΑΠΖ της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κεντρικής Μακεδονίας να προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, για τη διαπίστωση ή μη της περιβαλλοντικής υποβάθμισης της περιοχής.

7) Ο Δήμος Νέας Προποντίδας, με βάση το προεκτεθέν νομοθετικό πλαίσιο, να ενεργήσει άμεσα για την προστασία του υδροτόπου, λαμβάνοντας τα απαιτούμενα μέτρα κατόπιν σχετικής μελέτης. Επίσης, παρακαλείται να μας αποστείλει τις σχετικές αποφάσεις του Νομάρχη Χαλκιδικής, με τις οποίες παραχωρήθηκαν οι εν λόγω εκτάσεις στις Κοινότητες Αγ. Παύλου και Ν. Καλλικράτειας.

8) Για την καλύτερη και συνολική διερεύνηση του ζητήματος από την Αρχή, παρακαλούμε τη Δ/νση Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κεντρικής Μακεδονίας – Θράκης, καθώς και το Τμήμα Βιοποικιλότητας και Προστατευόμενων Περιοχών του ΥΠΕΝ να μας ενημερώσουν εάν έχουν προβεί σε αιτιολογημένη εκτίμηση της Ειδικής Έκθεσης που έχει κατατεθεί από περιβαλλοντικές οργανώσεις το 2016 (και έχει επικαιροποιηθεί το 2017) για τον χαρακτηρισμό της περιοχής ως προστατευόμενης, με βάση το άρθρ. 19 του ν. 1650/86, έτσι όπως αυτό αντικατάσταθηκε από το άρθρ. 6 του ν. 3937/11.

Σε αναμονή των ενεργειών και έγγραφων απαντήσεών σας, παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε σχετική πληροφορία ή διευκρίνιση.

Με τιμή
Ιωάννης Π. Σαγιάς
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:

- ***

- Δημοτική Ενότητα Νέας Καλλικράτειας
Οσίας Παρασκευής 44
63080 Νέα Καλλικράτεια

13 Ιουνίου 2018

Αριθμ. Πρωτ.: 230072/25861/2018

Πληροφορίες: Αντωνίνα Παπαθανάσογλου

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΧΩΡΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
Καθ. Ρωσίδα 11
54008 Θεσσαλονίκη

Θέμα: Ζητήματα προστασίας υδροβιότοπου στον Δήμο Ν. Προποντίδας Χαλκιδικής

Αξιότιμες/οι κυρίες/οι

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος και το ν.3094/2003 εξετάζει αναφορά του *** και της περιβαλλοντικής οργάνωσης *** σχετικά ζητήματα προστασίας του υδροβιότοπου στον Δήμο Ν. Προποντίδας Χαλκιδικής.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο της διαμεσολάβησής μας λάβαμε το υπ' αριθμ. πρωτ.: ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/7874/287/20.04.18 έγγραφο του Τμήματος Προστατευόμενων Περιοχών του ΥΠΕΝ το οποίο και σας αποστέλλουμε, ως και στους λοιπούς ενδιαφερόμενους φορείς στους οποίους κοινοποιείται η παρούσα επιστολή. Στο εν λόγω έγγραφο αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα κάτωθι: *«Με βάση τους τύπους οικοτόπων/ ενδιαιτημάτων που περιγράφονται για την περιοχή της Σαχάρας Χαλκιδικής (Παραλία Ν. Καλλικράτειας – Ν. Ηράκλειας Χαλκιδικής), ο συνεχής αμμοθινικός χαρακτήρας προσφέρει ζώνωση και σταθεροποίηση των ενοτήτων της βλάστησης δημιουργώντας κατάλληλες συνθήκες για την ύπαρξη ενός σημαντικού αριθμού ειδών της ορνιθοπανίδας της περιοχής και προσφέρουν καταφύγιο για τα μεταναστευτικά πουλιά και τόπο διαχείμασης, τροφοληψίας και αναπαραγωγής για τα είδη αυτά. Με βάση όλα τα ανωτέρω η Υπηρεσία μας είναι θετική για το χαρακτηρισμό της περιοχής ως προστατευόμενου τοπίου ή ως προστατευόμενου φυσικού σχηματισμού καθώς η προστασία της θα βοηθήσει στη διατήρηση των σημαντικών μικροενδιαιτημάτων της πανίδας και της χλωρίδας που χαρακτηρίζει αυτά τα οικοσυστήματα».*

Με βάση το ανωτέρω έγγραφο παρακαλούμε να μας ενημερώσετε για τις θέσεις επί του θέματος, καθώς και για τις ενέργειες στις οποίες σκοπεύετε να προβείτε.

Σε αναμονή των ενεργειών και εγγραφών απαντήσεών σας, παραμένουμε στη διάθεσή σας για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση.

Με τιμή

Ιωάννης Π. Σαγιάς
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Συνημμένα:

- Το υπ' αριθμ. πρωτ.: ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/7874/287/20.04.18 έγγραφο του Τμήματος Προστατευόμενων Περιοχών του ΥΠΕΝ

Κοινοποίηση:

1. ***

2. ***

3. ΥΠΕΝ

Δ/ΝΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Πατησίων 147

Αθήνα